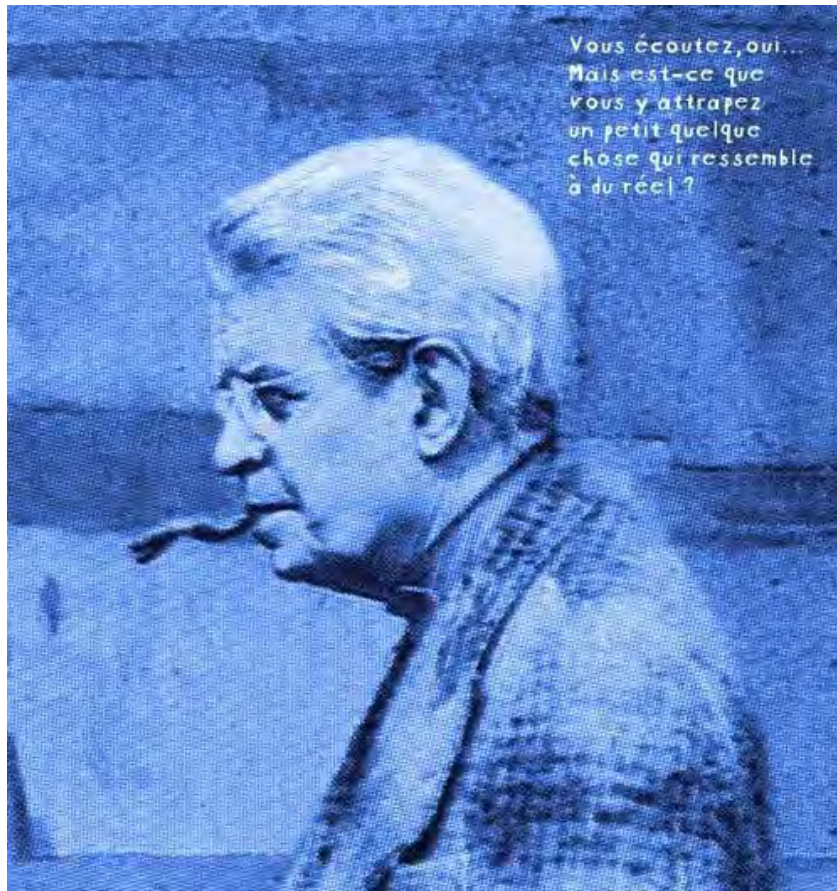

לאקאן, אנהנו והממשי

(I)

סמינר של

Christian DUBUIS SANTINI

אתם שומעים, כן...
אבל האם
אתם תופסים
משהו קטן
שדומה
לממשי?

פברואר 2016

תרגום : קרין סמוטריאז (Karine SMOTRIEZ)

שיכתוב: ססיל קריניון (Cécile CRIGNON)

גרפוריזום: קריסטיאן דובוי סנטיני (Christian DUBUIS SANTINI)

לאקאן, אנתנו והממשי, מפגש ראשון.

אני אעשה מבוא המהווה למעשה מעבר עם הסמינר הקודם היות ומשפט זה לקוח ממסיבת עיתונאים שלאקאן עשה לפני ה"שלישית". ברומא ב1974:

"האנאליזה- איני יודע אם ידוע לכם- האנאליזה מתעסקת בעיקר במה שלא עובד. זה תפקיד עוד יותר בלתי אפשרי מהתפקידים האחרים, אך בזכות העובדה שהיא עוסקת במה שלא עובד, היא עוסקת בדבר הזה שרצוי לקרוא לו בשמו, ואני חייב לומר שאני היחיד שקרא לו כך, וקוראם לו הממשי "

זו משימה שמינתי לעצמי, משימה בלתי אפשרית, לנסות לדבר על הממשי. על הממשי עבור לאקאן, כי הוא היחיד- עד היום הוא הראשון כי אחרים כמו סלבווי זיזק השתמשו בהגדרה הלקאניאנית של הממשי **כנקודה לוגית בלתי אפשרית** ממנה הצליחו, דרך ההוראה של לאקאן, לפתח חשיבה ופרקטיקה. **הממשי** זה מה שהכי קשה להגדיר כי במהותו אם הוא בלי אפשרי זה מפני שהוא מוגדר עם שני משלבים אחרים: **הדמיוני והסמלי**

והממשי זה בדיוק מה שאי אפשר

לדמיין ושלא יכול לעבור הסמלה.

במילים פשוטות יותר, לא ניתן לדמיין אותו, לא ניתן לראות את הממשי, וגם לא ניתן לסמל אותו. למעשה, אי אפשר להגיד אותו, הוא בלתי יתואר, בלתי מיוצג.

אם כך, אז כיצד נדבר על משהו

שלא ניתן לייצג?

כאן טמון הבלתי אפשרי.

הבלתי
אפשרי
הוא
ממשי

אם כך, ישנו עוד משפט של לאקאן שיכול לעזור לנו להבין שהממשי עליו אנו מדברים, אינו הממשי של המדע. **המדע לא יכול להגיע לממשי כי מדובר בייצוגים.** גם אם הן נוסחאות וגם אם הן מרוקנות מתוכן של משמעות, הן עדיין פועלות דרך **ייצוגים.** לכן:

אין
סיכוי
להגיע
לממשי דרך
הייצוג

לאקאן אומר:

"בלא מודע, אנו ללא חוש המצאות. עליונות זו של הסמלי על הממשי, זה מה שיוצר את הלא מודע. ההשפעות פסיכולוגיות של כל זה, זה מה שהרחיק אותי מלתפוס אותו ככזה. הלא מודע, הוא זה שכופה את החוק שלו על הממשי."

זה המשפט החשוב ביותר.

"בין החשיבה המתמטית לבין הלא מודע, נמצא כל ההבדל של קשר הכופה את החוק שלו על הממשי הקיים"

אתם מעריכים אם כך את הקושי, מחד, לא ניתן לדבר על הממשי, ובנוסף הלא מודע שונה מהממשי של המדע היות והממשי של המדע נשען בעיקרו על המתמטיקה, והשוני עם הממשי עליו מדבר לאקאן הוא:

הלא מודע יכפה את החוק שלו על הממשי

משמע: קיימת אפשרות לא רק לתחום, להגדיר את הממשי, כאשר חוקרים את הלא מודע (נגדיר את כל הנאמר לעיל בהמשך) ניתן להבחין בחוק מסוים **שכופה עצמו על הממשי** ואפילו על לממשי שלנו.

אני נעזר עכשיו בניסיוני, ניסיון הגרפיקה, היות ומדובר בציטוט נוסף של לאקאן אשר אומר:

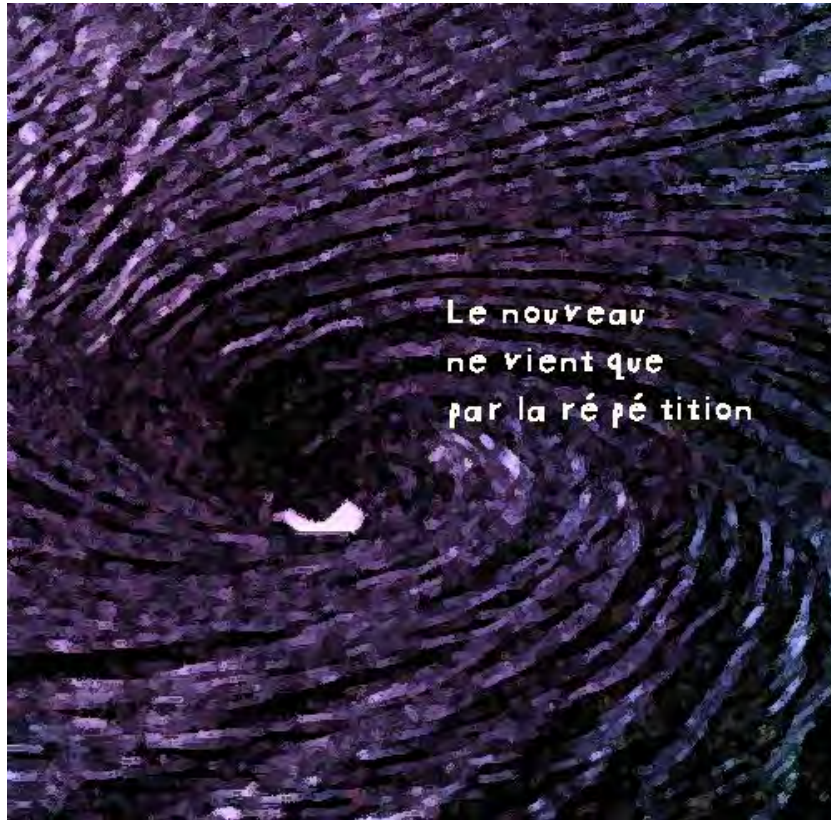
מלבד "הקו הנכתב",

אין רעיון אחר נכון בקשר לממשי.

הקו הנכתב, דיברתי על זה כבר מספר פעמים, אך אנו נידונו לחזרתיות מסוימת. חזרתיות אינה רק לומר שוב את אותם דברים. קיים פער בין הזהה לדומה :

ההתחדשות נובעת רק מהחזרתיות

חוזרים על מה שנאמר באופן יצירתי כדי שהסובייקט יוכל לתפוס את הדבר ולעשות מהדבר משהו עבור עצמו.

החדש
נובע רק
מה חזרתיות

הקו הנכתב, יש לי דוגמה מחבר מאייר מישל גלבאן (Michel Galvin) שאתם אולי מכירים. אחיו שאל אותו :

"מה היא אומנות?"

אל מול חוסר יכולתו להגדיר גם את האומנות, מישל גלבאן לוקח דף נייר ומצייר קו ישר בעיפרון ואומר: "הנה, זו אומנות". אחיו עונה לו "אתה צוחק עלי, יכולתי לעשות זאת בעצמי!" מישל עונה "אתה רואה, כדי שיהיה קו, צריך שקודם יהיה מקום לקו",

המקום הריק שמכיל את הקו הזה,

זה המקום של האומנות .

לתפוס
את הצורה
כמקום ריק
שתמיד
קיים לפני
התוכן
שבא
למלא אותו

זו אחת מההתפתחויות שנינת לעשות בנוגע לאומנות:
האומנות מכוונת לממשי מסויים, ממשי שאינו זהה לממשי של המדע.
הדוגמאות של המימד האומנותי הינן דוגמאות שאני מצטט לעיתים תכופות.
סזאן שמנסה לצייר את התפוחיות של התפוח, משמע, התפוח ללא קשר
לתפיסה החושית שלו, באופן דומה, כאשר הוא מצייר סידרת הציורים של
סאנט ויקטואר, הוא למעשה מנסה לצייר את ה"ההריות" של ההר הניצב
מול עיניו כי ההר הזה נימצא פה. אך מה הוא ההר כהר? הוא יודע שההר
הזה הוא ייצוג של הר. היות והוא נימצא כבר באיקס (Aix) הוא מצייר את
סאנט ויקטואר, אם הוא היה במקום אחר, הוא היה מצייר משהו אחר, כמו
פוג'יאמה או המטרהורן שאני מכיר.
המשורר בודלאר (Beaudelaire) מנסה לתאר את העולם כפי שיכל
להראות אם הוא עצמו לא היה פה כידי להתבונן בו.
בשתי הדוגמאות האילה המתקשרות לאומנות יש

- סובייקט רואה percipiens

- ומשהו נראה perceptum.

עבור הרגישות האומנותית, שרגישה לממשי הזה:

ה percipiens, הסובייקט הרואה
כבר נוכח ב perceptum, הדבר הנראה.

מה שמסתכל עלי

לא רואה אותי

זו דרך בה ניתן לגשת למה שיכול להיות הממשי. יש גם את :

נקודת המפנה הידועה של האומנות.

וודאי שמתם לב שלאומנות כיום אין כל כך קשר למה שקרה במאה הקודמת. המימד האומנותי מתבטא באופן שונה. אפשר למקם את ההיפוך בתחילת המאה ה-XX עם מרסל דושאן (Marcel Duchamp) שמייצג עבורי את האומן הדגול של המאה ה-XX.

אין
פתרון
מפני ש
אין בעיה

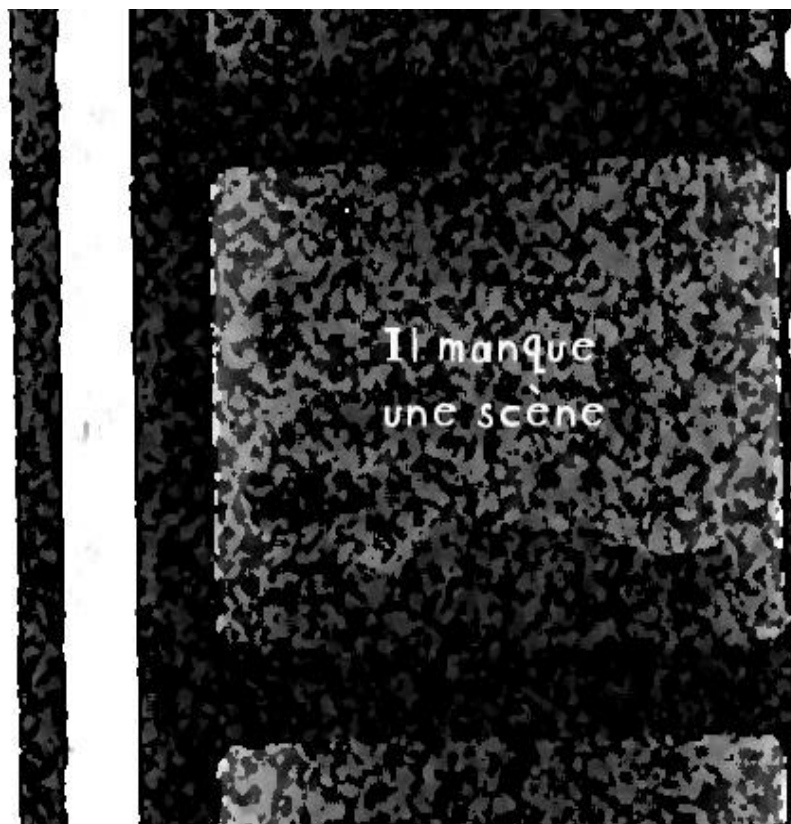
ובמאה הזאת היה שפע של אומנים, זו מאה שלא חסכה באומנים. כאילו שהייתה מין נמהרות בתקופה זו, לבטא את הדבר האומנותי. היו הרבה אומנים משמעותיים, עבורי, מרסל דושאן היה הגדול ביותר. באותה תקופה,

אומן אחר, קזימיר מלוויץ (Kazimir Malévitch) הצליח להבין את מה אני מנסה לומר לכם עם הסיפור על - והעובדה ש *percipiens* ושל ה *perceptum* -
- ה *percipiens* קיים כבר ב *perceptum* .

הוא הצליח להבחין במה שניתן להתייחס אליו היום - זה למעשה מאוד אקטואלי כי מסתבר שפיסוק נלקח למשפט כי הוא מנע את הפרסום של הציור של קורבה (Courbet) : מקור העולם – טוב, אז אפשר לאומר ש:

כל דבר שב"היותו" קיים, כפי שאומר היידגר, הינו קיים אל מול משהו שלא נמצא, משהו שלא מיוצג.

הממשי למעשה אינו פה

חסרה
סצנה

"במקור העולם" של קורבה, ולא סתם קוראים ליצירה מקור העולם, מציגים בחזית הקדמית את איבר המין של אישה.

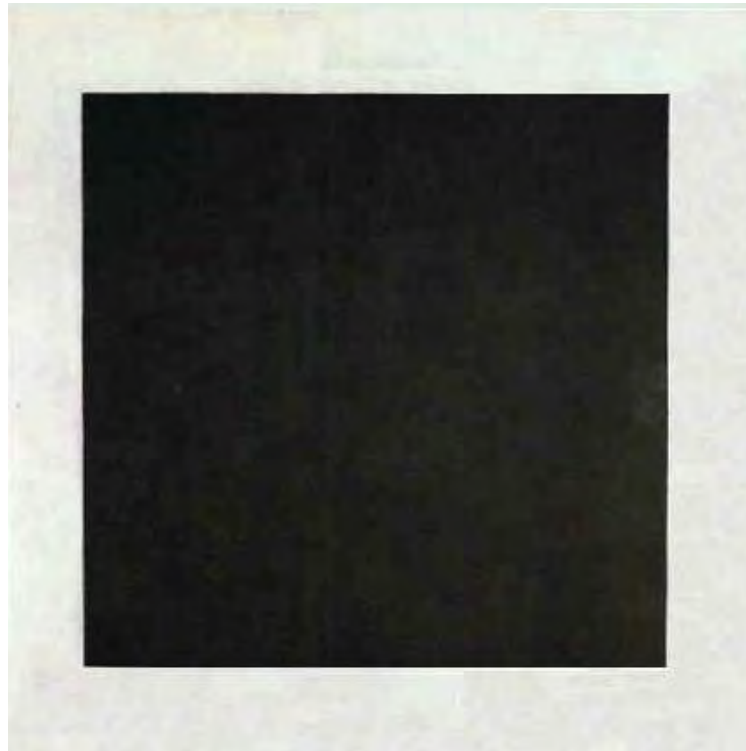
במובן מסוים, כאילו שלפתע, כל היסטורית הייצוגים, התגשמה. הדבר הזה, שהכל סבב סביבו, ושאי אפשר היה לייצג כדי שכל השאר יהיה מיוצג (העמדה של היוצא מהכלל), לפתע מוצג וזהו, זה נגמר:

לא יכולה להיות עוד קידמה

בהיסטוריה של הייצוגים.

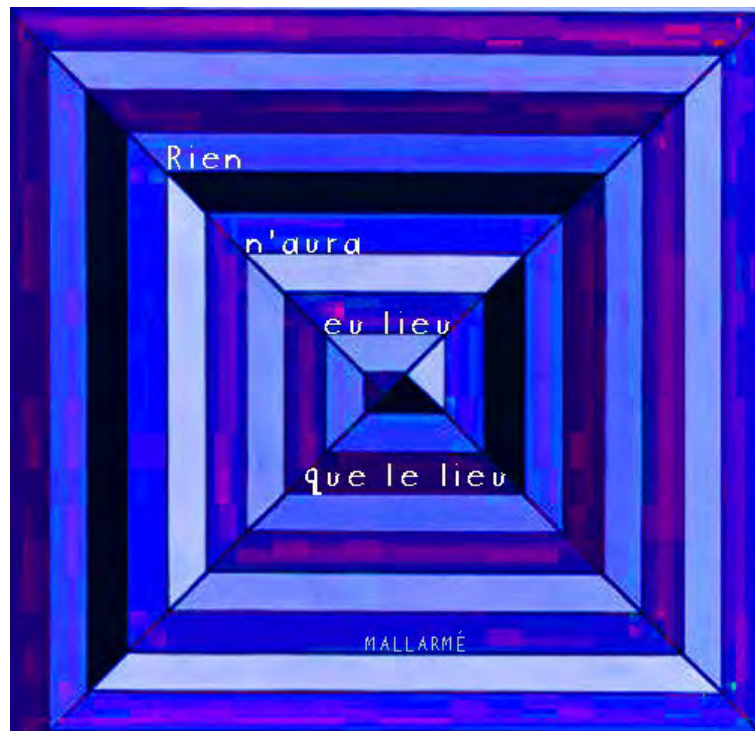

אחרי זה, קזימיר מלביץ, ברוח תקופתו, יוצר את יצירתו ריבוע שחור על רקע לבן. באותו רגע, זה רק רקע לבן – אין כלום – וריבוע שחור. הוא יוצר את המקום, המקום של הדבר הקדוש שלא ניתן לייצוג.

למעשה:

האומנות נוצרת בעקבות הדבר הקדוש
שלא ניתן לייצגו.

שום דבר לא קרה חוץ מה מקום (בצרפתית משמעות כפולה של המילה מקום/קרה)

במושג הממשי, יש את המושג של הבלתי מיוצג. אנו יכולים לראות פה את הקדמה המשמעותית של עבודתו של מרסל דושאן, אנדרה ברטון (André Breton) אמר על דושאן שהוא האדם החכם ביותר בעולם. נראה שהוא התכוון מכל הזמנים.

הבנתם שקזימיר מלביץ יוצר מחדש את המקום הקדוש, זאת אומרת:

- שבין הדבר המיוצג

- למקום שהדבר תופס

.... נוצר פער, ומסגרת חדשה לקחה את המקום. מאותו רגע, מרסל דושאן יוצר (איני זוכר אם זה ב-1911) את ה **ready-made** הראשון שלו. הוא לוקח חפץ מחיי היום יום ומחליט כאומן, שזה יצרת אומנות.

זה משהו שבא לתפוס מקום מסוים.

טוב, בסוגריים, אתם מבינים עכשיו, שישנה פחות הקפדה למה שיפה, פחות הקפדה על ההקפדה עצמה ... אפשר לשאר, שלשכנע משמרי מוזאונים, משרד ממשלתי, להציג משתנה, עלול להיות משימה קשה.

ב-1917, הוא הצליח. ביין יצירות אומנות שהיסטוריה הדתית מקדשת הוא הצליח להכניס משתנה באומרו:

ברגע שהיא במקום הזה במוזאון, ברגע שהיא מקבלת את המקום הזה, היא יצירת אומנות.

אם כך ישנו הבדל בין:

- המקום שנקח
- לבין הדבר שבא למלא אותו

כשמנסים להבין את הממשי, מימד זה מכריע ביותר. המעבר לאומנות הינו דרך לתת לו נגישות חושית.

ישנו מימד נוסף כשמדברים על האומנות, האומנות הגדולה, עם מלביץ ודושאן, ואנחנו, פועלים צנועים של האומנות הגרפית, שאינה מהווה אומנות, אך אפשר למרות הכל לעשות באופן אומנותי, עם רגישות ועם שאר רוח מסוים.

במימד הספציפי של האות, נפגוש שוב את מימד הממשי.

עבור טיפוגרף כמו אריק גיל (Eric Gill) אחד הטיפוגרפים מעולים של תחילת המאה ה-XX, האות :

האות אינה הדימוי של הדבר

היא הדבר עצמו.

האותיות
הן דברים
לא דימויים
של דברים

מה שאני מלמד את הסטודנטים שלי באומנות הגרפיקה , מה שאני מנסה להעביר, כי זה תמיד הימור - גם פה לא נצליח, נוכל רק להסתובב סביב ולנסות לומר משהו על הממשי - אנו רק יכולים להתקרב אליו קצת. אז מה אומר:

האות היא ממשית

ז"א שהיא דבר

בהקשר למה? בהקשר למילה. אני מלמד את תלמידי שכאשר מתבוננים באות, האות A למשל:

A

אם אתם קוראים אותה ... אתם לא רואים אותה. זאת אומרת:

גרפיזם הינו דיאלקטיקה של הנראה לעין

ושל הנקרא מהנראה לעין לקריא- ומהקריא לנראה לעיין.

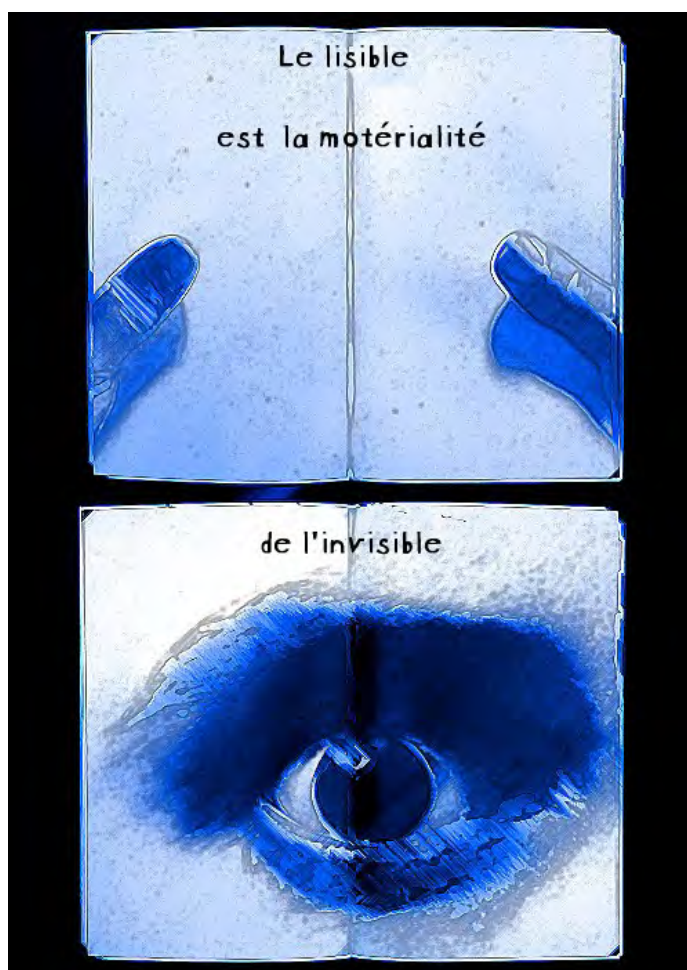
אם אתם רואים את האות, אתם לא קוראים אותה, ואם אתם קוראים אותה, אתם לא רואים אותה.

כי נעשה פה מפנה :

- מהרגע שאני קורא אותה, אני מזהה אותה, אני כבר לא צריך לראותה.

- אם אני רואה אותה, מה זה אומר לראות? לראות, להיות בנראה?, זה אומר שמה שאני עומד לראות, יכול להיות A (בדפוס). הזווית של שני הקווים האלכסונים, הגובה של המחיצה הרוחבית, עובי או אנרגיית הקו, זאת אומרת האופן בו האות סומנה, האם היא נותנת תחושה של יציבות, של עוצמה, האם היא מונחת כמו שצריך או להיפך, היא נותנת תחושה שהיא חלשה.... אנו נמצאים פה בשדה ראיית האות וברגע זה, אנו לא קוראים אותה.

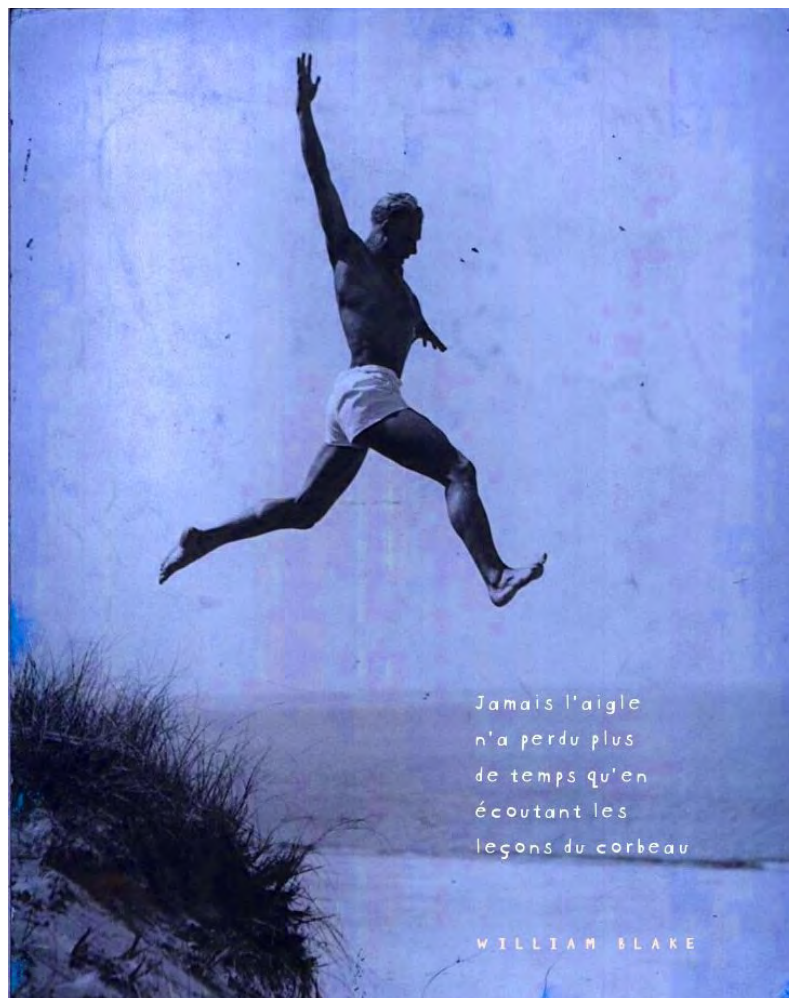
ישנה דיאלקטיקה בין הנראה למראית עין לקריא.

הקראי הינו גשמיות המילה של הבלתי נירא.

פער זה גורם ל A....טוב פה נפגשים עם המפתח של ההוראה ההגליאנית (היום, כל מה שפילוסופי, בעקבות אמירתו של לאקאן על הפילוסופיה, אבל כשלאקאן מדבר על הפילוסופיה, הוא מדבר ממקום בו הוא קרא הכל. הוא קרא את קאנט, את הגל.... הוא מסוגל לומר משהו מאוד חזק וחכם, הוא מזהה איפה נמצא המבוי הסתום.

הוא מסוגל לומר את כל זה, אבל היום, פסיכואנליטיקאים מסוימים דוחים את שדה הפילוסופיה, אך הם לא מצליחים לקרוא את קאנט או את לאקאן. לא מבינים את לאקאן דרך לימודי רפואה או פסיכולוגיה.

הנשר
בזבז את
זמנו
בהקשבה
על שיעורי העורב
וויליאם בלייק

אחד ממשפטי המפתח של הגל :

$A = A$ הוא סתירה אבסולוטית

$$A = A$$

כי הגל מבסס את ההיגיון ואת המדע של ההיגיון. עבורו הלוגיקה אינה רק לוגיקה פורמאלית, זו היא לוגיקה שכוללת :

את הזמניות של הסובייקט

אם כך " $A = \dots$ " או "אלוהים הוא..." מגיעים לטאוטולוגיה, למעשה, אנו אומרים את ההפך ממה שרצינו לומר, מכיוון שאנו מונעים מהגדרה לתפוס את מקומה.

לכן ניתן לומר שאחת ההגדרות של הממשי אצל לאקאן היא:

דבר אף פעם לא יכול להיות שווה

לגמרי לעצמו

ישנו תמיד פער

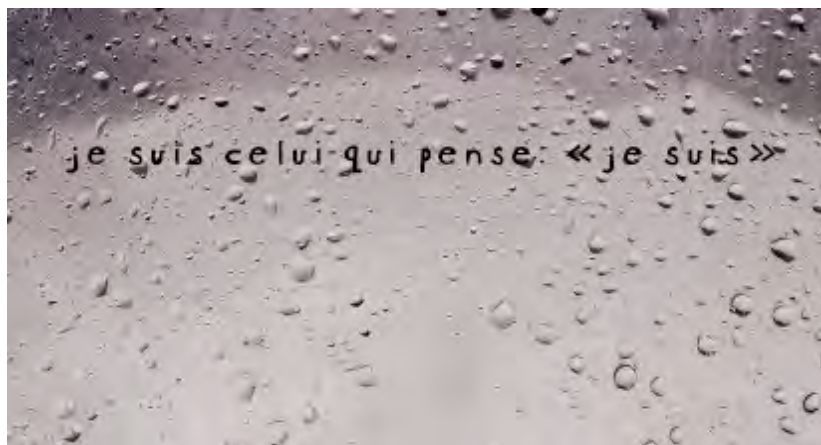
בין הדבר לעצמו.

נשימה אחת
תמיד
מפרידה
את האני שלך
מי זה
שבך
אומר "אני"
אתה לא קיים

פוגשים זאת למשל בהרצאתו הנקראת "השלישית". לאקאן קורא את הקוגיטו הקרטזיאני "אני חושב משמע אני קיים". אם קוראים עם מעט קשב, אפשר לדמיין ששני ה"אני" זהים. אבל הם לא. ה"אני חושב" וה"אני קיים" הם לא אותו אני. היות וזמן מה שחולף בין שניהם, דברים קורים ולאקאן אומר:

אני זה שאומר "אני חושב"

אני זה שחושב "אני קיים"

הוא לא אומר את זה בדיוק כך, זאת הקריאה שלי, אך כשדקארט אומר "אני חושב משמע אני קיים", בעצם מה אני חושב? אני חושב שאני קיים. לכן ה"אני" של ה"אני חושב" הינו זה שלא מצליח להיות זהה לעצמו כי מלכתחילה הוא לא זהה לזה של ה"אני קיים".

הפער הזה הינו הביטוי של הממשי.

המילים לא מצליחות לעטוף את הדברים, וגם המילים עצמן לא מתאימות לעצמן.

הממשי הינו תמיד סוג של פער בלתי יתואר, אבל הוא מתבטא ואפשר להגיע אליו דרך השדה הסמלי.

אם כן, יש משפט שרשמתי, כי יש בו עוד היפוך שניתן לעשות. נדבר אחר כך על ההשלכות של שדה הממשי במציאות החברתית והכלכלית בה אנו חיים. - במובן זה, לאקאן מאוד חתרני –אך לפני הכל, כיצד תפיסת הממשי תזמן את הסובייקט שלנו עצמו.

התפיסה של הממשי פה,

מזמנת בעיקר את הסובייקט שלנו עצמו.

זה החלק החשוב ביותר. השאר ינבע מהתפיסה שיש לנו מהעולם בסוגריים – אין עולם, אתם יודעים, אין שום דבר חוץ מאשר אובייקט a קטן.

קטן הוא הממלא מקום של

אובייקט a הממשי

... באופן מסוים, נחזור על זה כי רצוי לפתח את זה, זה קצת מורכב לכאורה אך מאוד הגיוני כשנכנסים פנימה. אפשר להמשיג את זה כשמסתכלים על החיים שלנו.

טוב, המשפט – גם פה, רוצים היום להפריך את ההשפעה של היידגר על חשיבתו של לאקאן. לאקאן קורא חד מאוד לא רק של היידגר, של הגל, של קאנט ומרקס, הוא קורא חד של כל מה שהיה סביבו, והיידגר, אהב לצטט את המשורר סטפאן גורג (Stefan George) שאמר:

« Kein Ding sei wo das Wort gebricht »

משמע: שאין דבר במקום בו חסרה המילה. למעשה, בניסיון האנאליטי, זה בדיוק הפוך. הגבורה של לאקאן היא לשכתב את המשפט הפוך:

Ein Ding gibt es nur wo das Wort gebricht.

זאת אומרת:

הדבר ישנו רק במקום בו המילה כושלת.

כלומר שהדבר מופיע

כשהמילה לא נוכחת.

שם הדבר

אז, אתם רואים את המקום הקדוש של הדבר. אם אין מילה ודבר מופיע, הוא מופיע כתופס מקום קדוש היות ולא ניתן לומר אותו.

אנו ממוקמים את עצמנו פה במקור האומנות. החקר האומנות הוא הדבר הקרוב יותר שיש לפסיכואנליזה בהקשר של הממשי.

אנו רחוקים מאוד מה"ממשי של המדע". אנו לא מאמינים בו היות והמדע פועל בהליכי פינוי.

העובדה שהמדע

נשען על השיח האוניברסיטאי,

הוא פועל בהליך פינוי של הסובייקט השסוע.

אין פרסיפיאנס *perciencie* עבור המדען . יש רק פרספטום
perceptun
בלתי תלוי מכל פרסיפיאנס. וראינו שהפרסיפיאנס נוכח בתוך הפרספטום
עצמו.

מה שאיני רואה
במה שאני
רואה זה המבט
עצמו, המבט
כאובייקט...

זה בניסיון הפנומנולוגי, אבל אפשר לפגוש את זה גם בלא מודע, בחלומות,
בכל הקשור בפעילותינו כסובייקט.
אם כך אז:

את הרעיון שמילים מייצגות דברים,
צריך להפוך.

המילים לא נמצאות בכדי לייצג את הדברים,

הדברים מופיעים איכן שהמילים חסרות.

פה טמונה המלכודת הראשונה. אם דבר מה מייצג את האובייקט החסר, נגיע למצב בו הפסיכואנליזה עלולה להיות **הרמנויטית**. העולם הפסיכואנליטי יהיה עולם של **משמעויות**.

אך אם תחילה האינטרפרטציה בפסיכואנליזה הינה אינטרפרטציה המתקשרת למשמעות, לאקאן מבטל את זה כי הוא מושפע מהסטרוקטורליזם, ומה שהסטרוקטורליזם עושה:

מפריד את מערכת המסמנים

מכל הניסיון הפנומנולוגית

של המשמעות.

להימצא
במבנה

זה משהו שפועל מתוך עצמו.

ההבדל עם לוי שטראוס הוא שמערכת זו עובדת בעצמה, מערכת של מסמנים. עבור לוי שטראוס, אין סובייקט, הוא נפטר גם מהסובייקט. הוא נפטר מהסובייקט באופן שונה מהמדע. המבנים של המסמנים קובעים גם את מכלול הדברים, אך הסובייקט לכשעצמו לא נוכח שם. ניתן לומר שאין לו מילה בנידון.

ולמעשה, בעטיו של הסטרוקטורליזם, לאקאן מכניס מחדש את העמדה הסובייקטיבית כתנאי להופעתו של הסובייקט.

זו היא אחת מההגדרות של הסובייקט אצל לאקאן:

הסובייקט תמיד מיוצג על ידי מסמן

עבור מסמן אחר שלא מייצג אותו.

כאשר אני אומר "אני", ה"אני" שאני משמיע הופך להיות ה"אני" של ההגד, הסובייקט של ההגד שלי. אך זה שאומר "אני" נעלם ומתמזג ב"אני" של ההגד שלי.

אם כך, ה"אני" של האמירה נעלם. לכן הוא נגיעה של הממשי.

הממשי קשור לפריצה הזאת של המציאות.

מציאות
ממשי

הממשי אינו משהו שקיים מלכתחילה, הוא משהו שפורץ ושמסכן את המציאות הקיימת.

תדמינו את האנשים בבטקלאן (Bataclan) למשל, דיברנו הרבה על הדברים האלה בזמן האחרון. הם במציאות מסוימת. המציאות בה הם נמצאים הינה מציאות של השתתפות בקונצרט של מוזיקה, הם שותים ורוקדים וכו. זו המציאות שלהם. הם חשים שהם חולקים מציאות משותפת.

הפריצה של הממשי, התקיפה המזוינת תמוסס את כל המציאות. איך יותר
מציאות רואים ש :

הממשי הוא זה שממוסס את המציאות.

הוא גורם לה להתמוטט. מדוע? כי:

מה שקרואי מציאות, תמיד מתווך

על ידי הפנטאזמה שלנו.

לטיל ספק
1 בחפותנו מפשע ,
בתום שלנו
2 בהשקעה
הליבידינלית של
עצמינו,
3 במעורבותינו
הפנטזמאטית
באקטים של
האחר...

אנו תמיד צריכים להיות עצמנו לכודים במציאות הזאת, כקו-מייסדים של המציאות.

הרעיון "המדעי" הוא שנראה כולנו את אותו דבר. וזו היא המציאות, היא מוצקת וכו'. אבל לא, הממשי אינו דבר מוצק. .

הממשי הינו דבר שפורק, שבא בחזרים של הסמלי.

האפשרות היחידה להגיע לממשי

היא לתחום אותו עם הסמלי.

המציאות היא המסך של הממשי

לתחום את הממשי כדי לחזור לאפשרויות הפריצה, ואז לנסות ללמוד עד כמה שאפשר, לא לחזור על אותן שרשראות של מסמנים וללכוד את עצמינו בפנזמה של עצמינו.

אילו אימפליקציות מדויקות ומאוד פרקטיות של ההוראה הלאקניאנית. זה לא משהו אינטלקטואלי ותלוש מהמציאויות, כי כל סובייקט מזומן לקחת בחשבון את הממשי שלו.

דרך שרשרת המסמנים

בה הסובייקט לכוד,

לבדוק איך ניתן להבחין בממשי.

לשמוע את
מה שאני לא רואה
על מנת לראות את
מה שאני לא שומע.

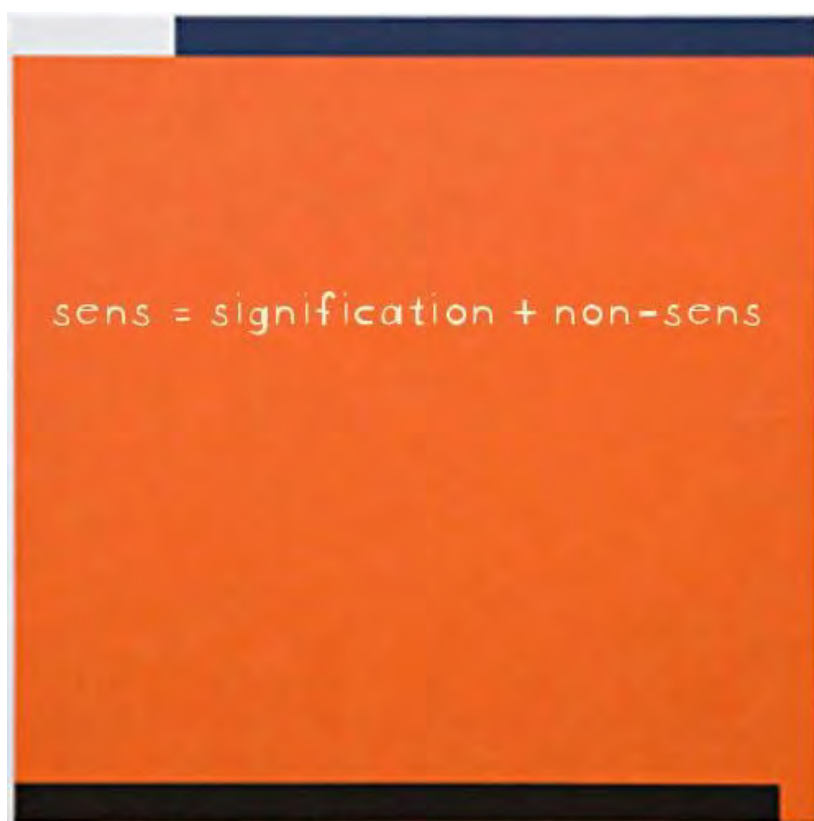
הוא לא יכול לשמוע את זה לבד, הוא חייב להגיד את זה למישהו אחר כדי שהמישהו האחר, בדרך כלל אנאליטיקאי, יוכל להצביע על הנאמר ועל המילים בהן הוא השתמש.

מפני ש:

הפסיכואנליזה אינה הרמנויטית.

היא אינה ניסיון למשמעות. היא לא נותנת משמעות בכל מחיר, לאקאן עושה בדיוק את ההיפך.

דרך האינטרפרטציה שלו, הוא מצמצם את המשמעות להבלים (non-sens) של המסמן.

מובן = משמעות + הבלים

זו המילה שאמרת? ואת המילה הזאת אפשר לשמוע ככה וככה.
זו היא אינטרפרטציה על המשמעות הכפולה המסמנת, שמאפשרת לסובייקט לראות באיזו שרשרת מסמנים הוא לכוד.

עברנו פה מהרמנויטיקה לסטרוקטורליזם שמעריך ש:
הפיצול אינו בין המילים והדברים, זהו פיצול בתוך המילים ובתוך
הדברים בעצמם. המילים לא מתאימות לעצמן, הדברים לא מתאימים
לעצמם; ובדיוק במקום הזה לאקאן ממקם את הסובייקט.

השדה הזה, שנראה קצת מורכב כי הוא אכן מורכב. אך זה לא אמור להיות
מסובך. זה מסובך כי אנו רגילים לחשוב אחרת, כי אנו ניזונים מהשית. מאז
שנולדנו, אומרים לנו שוב ושוב דברים, והתקשורת מלהיבה (בהנחה שיש
לה לב כמובן) ואינטרנט, כי תמיד אותם דברים קוראים באופן דומה וכו'.

לכן, הסובייקט שלנו לכוד בתוך זה.

על מנת לצאת משרשראות המסמנים, דרוש מאמץ. לעיתים, היחידים שמסכימים לעשות את מאמץ זה, הם אילו שחוו הלם מספיק טראומטי בכדי להבין, שבאופן בו הסובייקט שלהם לכוד בעולם יש:

משהו שלא הולך.

כרגע
הכל
בסדר

יש משהו שלא בסדר ושואף פעם לא יהיה בסדר אם זה ממשיך כך, לא רואים כיצד המצב ישתפר.

אם כך צריך לחולל שינוי מכריע.

שינוי מכריע, מהווה גם את אחד האפיונים של הממשי אצל לאקאן. צריך שיהיה חתך, משהו שעושה חתך.

חתך בשטף הבלתי פוסק של המסמנים.

לקטוע
את הדיבור
של עצמינו

שאלה: נחזור על הדברים שמופיעים כאשר המילים חסרות, האם אפשר לומר שהדברים זה הממשי אם המילים הם הסימלי?

כן בדיוק. מה שמופיע פה, זה הדברים כמייצגים את:

הדבר

מה שמייצג את הדבר – *das Ding* – פרויד משאיל מקאנט שהוא עצמו לוקח אותו מליבניץ', ולפני זה, זה דבר.

ישנו הספר של היידגר, מה הוא הדבר?:

זה דבר שלא ניתן לומר אותו.

גבר: מה שלא ניתן לומר צריך להשתיקו...
 אישה: אתה מצטט את וויטגנשטיין?

כשהאובייקטים מופיעים בהתחלה, הם מופיעים כדברים. הם עטופים באאורה מסוימת. תיראו את הילדים כשהם רואים אובייקטים שלא ניתן לדבר עליהם, הם ביטויים הילתיים אפופים בעוצמה מסוימת כי הם נוכחים, והם נשארים פה, אך לא ניתן לומר אותם.

זהו זה, זה האופן בו אנו קיימים בעולם, אנו תמיד לכודים בין:

- הסובייקט שלנו שלכוד בשפה;
- וגופינו ששייך לרישום אחר. הגוף עצמו מיושב על ידי השפה אך הוא משהו כמו האובייקט. אפשר לראות את זה בהקשר לדינאמיקה המינית.

כאשר אנו בתוך יחסים, שבסופו של דבר "לא-יחס" כפי שאומר לאקאן, אנו כל הזמן מגייסים אחד את השני בקשר של סובייקט/אובייקט. זאת אומרת ש:

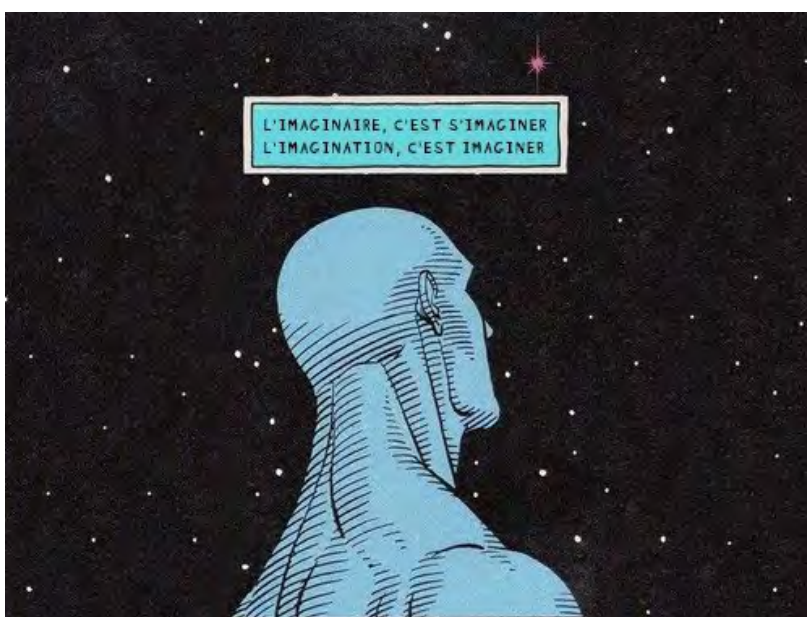
- הסובייקט בצד של הסימלי;
- והאובייקט בצד של הממשי.

לכן ב"אני חושב משמע אני קיים" לאקאן ממוקם :

- את ה"היות (l'être) בצד של ההתענגות, בצד של הממשי;
- לעומת ה"אני" שבצד של הפועל (verbe), בצד של הסימלי.

השפה בצד אחר והדברים בצד שני. אבל זה לא כל כך פשוט כי אין התאמה בין אחד לשני חוץ מאשר התאמה דמיונית.

הדמיוני יעשה את ההקשר

הדמיוני, זה לדמיין את עצמינו
הדמיון, זה לדמיין

כשמתחילים להבין שהרשלנות המילולית של תקשורת היא זו ששומעים כל הזמן בחברה בה אנו חיים היום. לדוגמא, מדברים על "טרוריסטים" כל הזמן.

אך מה יוצר את הטרוריסט אם לא המושלט טרור?

המושלט טרור עצמו נותן משמעות לשם "טרורזם" לאחר, שעקב כך שמח להיות הטרוריסט. זה סיפור מכובד יותר מהרציחות ההמוניות. האימה הייתה **אימה מהפכנית**, אין מה להשוות אותה למטרות קטנות של תסכול הקשורות לפסבדו ג'יהאד. כל אלה מילים שמשמשים בהם לא כשורה.

רצוי להטיל ספק

בכל המילים שהדביקו לדברים.

אדום: לוותר על
המילים
זה תמיד
כחול: וויתור
שנעשה
כבר
על הדברים

יתרון של ההוראה הלאקניאנית הינו היכולת להטיל ספק ביחסים בין המילים לדברים וביחסים בין המילים עצמם. המילה, כמו האות אצל הגל, לא מתאימה לעצמה.

זאת אחת מההגדרות האפשריות של הממשי שמאפשרת להתקרב ללוגיקה של הממשי. אם מגדירים את הממשי כך באופן שלילי, זה מפני שהוא אינסטנציה לוגית, מוסקת לוגית מהדמיוני ומהסימלי. אך השפה הינה הדרך להגיע לשדה הזה.

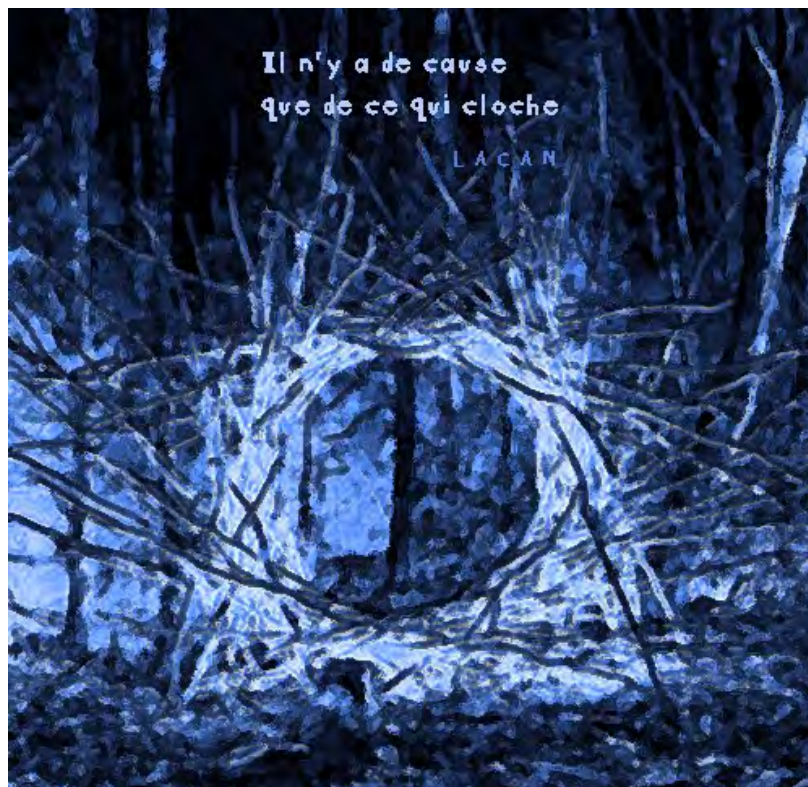
מהרגע שאנו מדברים, אנו מייצרים אפקט של ממשי.

היות ואנו מדברים מתוך גוף.

אנו זקוקים לגוף כדי לדבר. הגוף הוא כמו לוח תהודה של הממשי ושל הסמלי.

הממשי מופיע ונעלם, הוא דבר סימולטני וחולף.
למעשה, ניתן להגיע לפריצה, לממשי הטראומטי עליו אנו מדברים, רק
בדיעבד, דרך הסמלי.
לא מדובר במשהו שבהכרח קרה בחיינו, זה הזיכרון עצמו שמעלה אלמנט
שלא בסדר. הגדרה נוספת של הממשי:

מה שלא הולך טוב.

יש סיבה
רק לקלוקל

הפסיכואנליזה מתעסקת במה שלא הולך.

וטוב שכך, כי כל השאר מתעסקים במה שצריך לעבוד, ואיך זה צריך לפעול.
הפסיכואנליזה לעומת זאת מתרכזת במה שלא עובד. אנו אפילו יכולים לומר
שזה נורמלי שמהו לא עובד.

אם זה לא עובד, זה אפילו נורמלי. גם אם המילה נורמלי אינה המילה הכי
הולמת, כי היא מגדירה נורמה. אבל כן, באופן כזה או אחר, נורמה זה גם,
שכשהכל מאורגן מתוכנן, שכשחשבנו על הכל, תמיד יש משהו שלא עובד,
או שלא מתנהל כמצופה.

זו אחת הגישות האפשרויות למימד הממשי.

אם כך, למרות שהוא אינו סטרוקטורליסט, לאקאן לומד מהסטרוקטורליזם. המירקם של המסמן לא תלוי בחוויית המשמעות.

- יש את עולם המשמעות, המסמנים;

- ויש את עולם הדברים, החוויה.

ולמעשה זה לא מתאים, זה לא עובד. אנחנו נמצאים במה שלא עובד.

אולי עכשיו, טוב אני לא אאריך יותר מידי, זה מספיק עמוס ומורכב ורצוי לפרוס את זה לכיוונים שונים, אבל כפי שאמרתי לכם:

אין גישה לממשי בלי סימלי, זאת אומרת שצריך קיום של סובייקט בכדי להגיע לממשי מסוים וצריך שהסובייקט הזה ידבר.

המציאות, כפי שהיא מורכבת עבורנו, מה שאנו קוראים לה מציאות, ועליה דנה התקשורת:

המציאות אינה הממשי.

המציאות מתעלמת מהעובדה שכל אחד רואה את מה שהוא רואה מבעד לחלון הפנטאזמה של עצמו.

מאחורי החלון
של הפנטאזמה, אין כלום.
הפונקציה של הפנטאזמה
היא להסוות את הכלום הזה.

מנקודה זו, כל אחד יראה מתוך מרחב גלי המהווה את האיווי שלו, הוא יראה את הדברים באופן מסוים כי האיווי שלו כבר נירשם בדברים עצמם.

זה מה שניסיתי להסביר קודם, כשאמרתי בקשר לפרסיפיאנס ולפרססטום, שהפרססטום מכיל כבר את הפרסיפיאנס. במילים אחרות, בתוך מה שאני רואה, היות ואני רואה את זה דרך מרחב האיווי שלי כסובייקט, אני נמצא כבר בפנים.

אני בתוך מה שאני רואה.

זה המשפט המפורסם של לאקאן שהזכרנו בהרצאה שעשינו: *הדמות, האיווי והמודעות העצמית:*

התמונה נמצאת בעין שלי,

אבל אני נמצא בתמונה.

באופן זהה, הרגישות החדדה המאפשרת להבין שאם אתם רואים משהו, שאר האנשים לא יראו כמוכם:

האיווי שלכם רשום בדבר עצמו.

זו הנוסחה של לאקאן:

אפשר לקרוא את הסמל במתמטיקה כמו "קטן יותר" ו "גדול יותר" בו זמנית, לכן זה לא מדיד. מה שאומר ש:

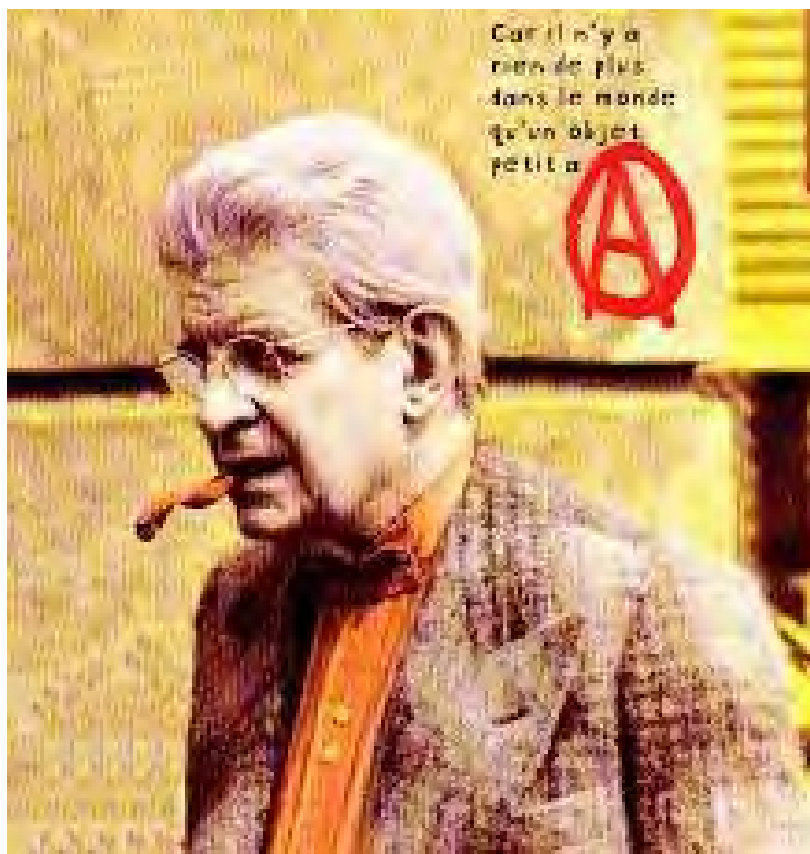
- הסובייקט בצד של הפרסיפיאנס

- והאובייקט בצד של הפרספטום.

..... לא מדיד.

האובייקט עליו אני מדבר, הינו האובייקט a קטן:

אובייקט a קטן
הוא עקבה של האינדיבידואל שלי
בדברים שאני רואה.

כי בעולם
אין יותר
מאשר
אובייקט a
אחד קטן

כפי שרציתי שהם יהיו, יותר נכון לומר כפי "שהתאוויתי" כי אין
אנטגוניזם בין הרצון לבין האינדיבידואל.
מבלי לשיים אותו כי לאקאן הוא זה שהמציא אותו, פרויד כבר תחם
את האובייקט a כ:

אובייקטים חלקיים

האובייקטים האלה, הם שאריות של החוויה הגופנית שפרויד הציג
בשלושה שלבים:

- אוראלי
- אנאלי
- גניטאלי

שלושת האובייקטים החלקיים של פרויד הם:

- **השד בשלב האוראלי.** כשאתם רואים פעוט שיונק, השד של אמו הינו חלק ממנו. זה משהו שמצביע עדיין על בלבול בין האחר לבין עצמו. האם עדיין לא האחר הזה, כי האובייקט –שד שייך למציאות הישירה שלו. למעשה, זה מה שהוא מבקש מהאחר, שיאכיל אותו. וזה מה שנשאר כשהוא כבר לא צריך לינוק יותר.

נשאר עקבה של אובייקט שכבר לא אובייקט של עולם חושי. הוא הצל של הסובייקט עצמו באובייקטים.

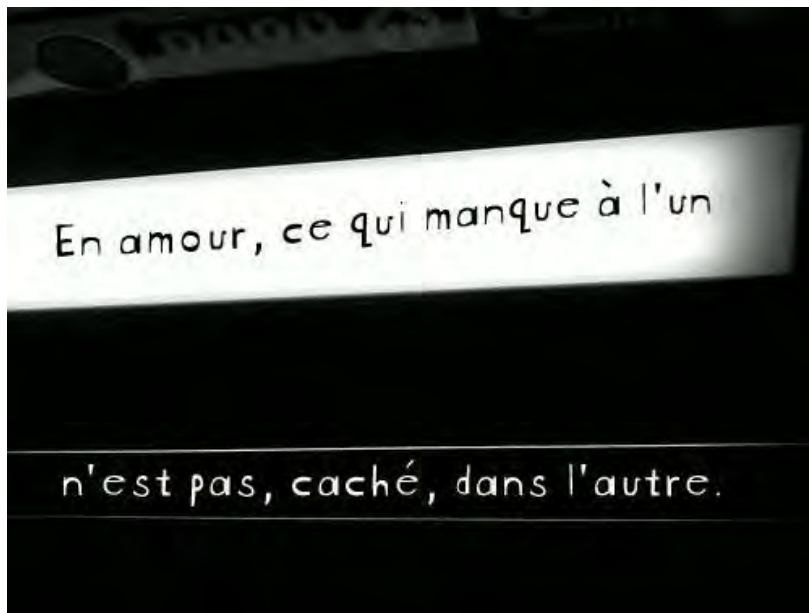
- **האובייקט-צואה בשלב האנאלי הינו הפעם, האובייקט שהאחר מבקש :** " עשית קקי? ... זו המתנה שהילד נותן, הוא מחזיר משהו לאחר, להורה, לאם שבעיקר דואגת. הוא גם לא זקוק לאובייקט הזה יותר, לאחר מכן, גם אותו הוא לא צריך.

אבל הוא בכול זאת נשאר אובייקט חלקי. כשהחוויה הזו נשכחת, נשארת ממנה זיכרון בצורה של צל בין עולם האובייקטים, צל של הסובייקט עצמו. לכן באופן מסוים, זה הסובייקט עצמו אבל בצורה שונה.

- השלישי הוא **השלב הגניטאלי**, לא נגיש עבור פרויד, כי מדובר כמובן בפאלוס. והפאלוס (יש לך או אין לך פין) זה לא הפין.

הפאלוס אינו שווה ערך לפין.

הוא המסמן של החסר.

באהבה מה שחסר לאחד
לא נמצא, לא מוסווה באחר.

החסר נחווה הרבה יותר אצל בעלי הפין כי הפאלוס הוא לא הפין,
הפאלוס הינו אפשרות של סימן שווה ערך לעוצמה ובסופו של דבר :

של יכולת עוצמתית לומר.

למעשה, היוונים הקדמונים כבר ידעו, לראיה הלוגו נקרא לוגוס
ספרמאטיקוס (*Logos Spermaticos*) ומכאן בה השם סמינרים (הזרעה).
סמינר זה כדי שהדיבור יזריע, יפרה.

הדיבור הינו משהו פאלי.

זה לא ממוקם של ה"יש", אלה של "היות".

- לגברים יש אותו, אבל הם לא הוא
 - לנשים אין אותו, אבל הן הוא רוב הזמן.
- הפאלוס כמסמן של החסר הוא גם האובייקט שממנו תוגדר העמדה המינית.

העמדה המינית, ולא המיניות כי המיניות נובעת מתוך בחירה סובייקטיבית מוקדמת יותר, נדבר על כך בהמשך כי זו בעיה מאוד מעניינת ומורכבת, עם בחירות מיניות גבריות ונשיות, והיות וזה מתחולל מוקדם יותר, אין לזה קשר למאפיינים הגניטליים. זו דרך מסוימת להבין את הקשר שלנו עם השפה.

בפעם הבאה אתייחס לאנטינומיות של קאנט כדי להבין מה היא הבחירה מינית של להיות גבר או אישה כי זה לא קשור לאברים המיניים.

מדובר בדרך מסוימת להתייחס להכל מול היוצא דופן או הלא-הכל.

להיכנס לנושא הזה מצריך דוגמאות ספציפיות ואיני יכול לעשות זאת היום. זה ארוך מדי ויסיט אותנו רחוק מדי, אני אדבר על זה אבל בפעם הבאה. אנו מדברים היום על אספקטים שונים של הממשי, נוכל גם לדון בממשי של ההבדל המיני. היום זה כמעט מבוא למושג הממשי של לאקאן.

אדון על כך עם המילים שלי ועם הניסיון שלי. בפעם הבאה אתקדם קצת יותר.

אז יש לנו את שלושת האובייקטים החלקיים של פרויד. לאקאן מוסיף עוד שניים.

ישנם 5 הופעות של האובייקט a, השניים שלאקאן מוסיף הם:

- המבט

- הקול

- המבט, הפעם הוא לא בצד של הסובייקט – של הפרסיפיאנס

הוא:

המבט של הפרספטום עצמו

האם אתה
רואה

מה מסתכל עליך?

זו נקודת העיוורון במה שאני רואה, שמתזירה לי מבט. על כן, זה
מבט כאובייקט.

- באופן דומה, הקול אינו הקול האקוסטי, זה לא הצליל של הקול, הקול
הוא:

המקום ממנו בא הקול הזה

לדוגמא, אחד האפיונים של הקול הזה יכול להיות התמונה של מובש הצעקה

... כאשר הקול נשאר תקוע בגרון, הוא צעקה שקטה.

דוגמא למבט כאובייקט, כיצד הסובייקט כבר רשום במבט. בסצנה של הסרט פסיכוזזה של היצ'קוק, אחרי שנורמן בייטס ביצע את הפשע שלו, הוא מנסה להטביע את המכונית באגם. הוא ביצע פשע נוראי, ואנו רואים את המכונית שמתחילה לשקוע ונעצרת. ניראה כי האגם סרב לבלוע את המכונית והיצ'קוק מכליל כבר את המבט של הצופה. למרות שזה נוראי... אנו רוצים שהדבר הזה יטבע כבר. מתאפשר לנו לראות כיצד:

האיווי של הסובייקט רשום באובייקט

דוגמא נוספת, הסרט הציפורים של היצ'קוק. אמו של מיטש מוצאת אדם בלי עיניים, הציפורים אכלו לו את העיניים. ברגע זה היא יוצאת, רוצה לצעוק אבל שום דבר לא יוצא.

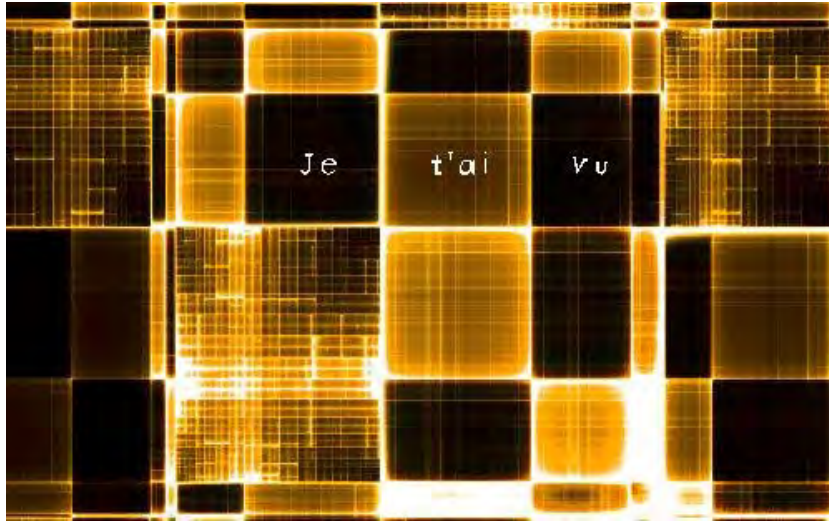
אנחנו ב:

הקול כאובייקט

כדי להיות קוהרנטי עם הדוגמאות האחרות שנתתי:

המבט, זה לנסות להיות ניראה על ידי האחר

ראיתי אותך

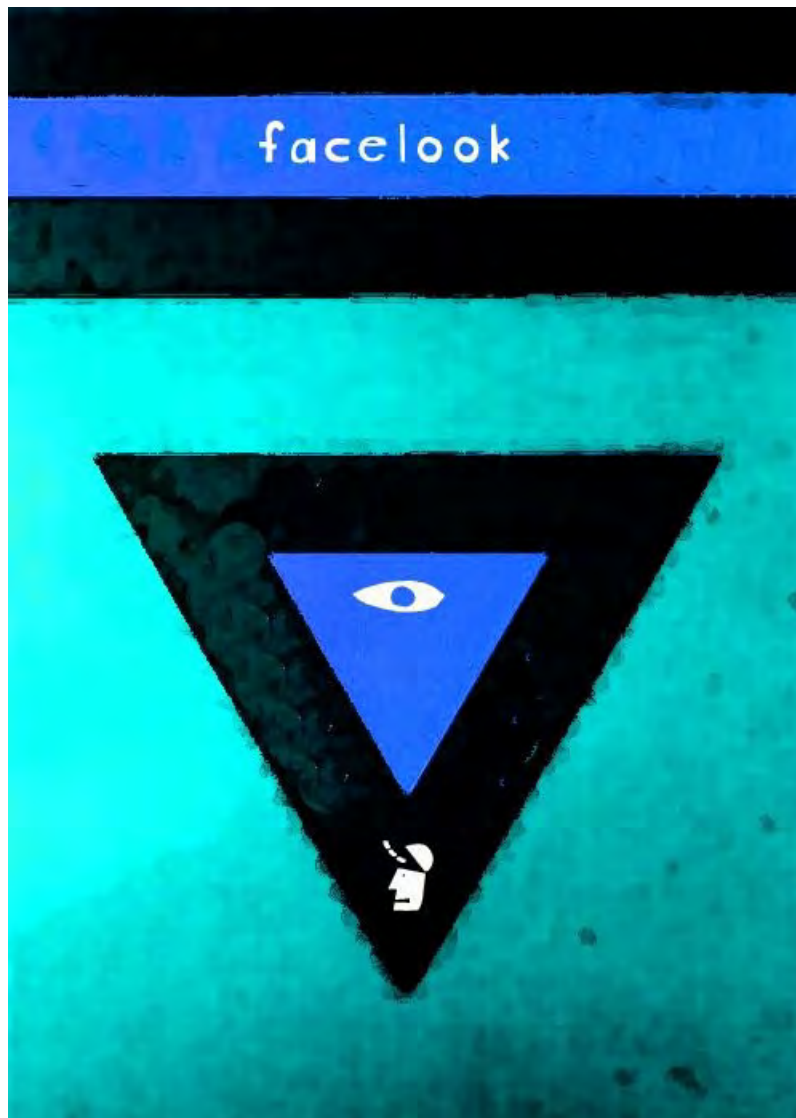
להראות זה לא לראות.

- שדה הראייה הוא שדה בו אנו אמורים לראות דברים,
- אבל השדה של המבט, זה להראות על ידי האחר.

האחר הדמיוני.... מפני שחלק מהסובייקט נשאר בעין של האם.

או בעין של הדמות המטפלת, זה יכול להיות גם האב. אנו מדברים פה על העין כפונקציה.

להראות

זה מה שהיום כולם עושים כל הזמן.

באינטרנט, להיראות זה הספורט מסר 1. להיראות על ידי מי? על ידי האחר. וזה לא חדש. כשמסתכלים על האקוודוקטים הרומאים הקדמונים, ישנם רישומים במקומות מסוימים שאף עין אנושית לא יכולה לראות, לא משנה איפה האדם ממוקם.

למי הם היו מיועדים? למבט. למבט של האחר.

כנ"ל המערכים של המיה, או הפסלים של האי של פסחה וגם ההפגנות של הראשון במאי בברית המועצות.

עבור מי זה היה מבוים

אם לא עבור האחר שלא קיים?

זו הפונקציה של המבט כאובייקט.

ראינו גם את הקול כאובייקט. יצא סרט לאחרונה בצרפת, אולי ראיתם, סרט לא רע, לא סרט גדול אבל הסרט מרגיט מספר על אישה, אריסטוקרטית עשירה מאוד שמארגנת אופרות ושמזייפת. כולם באים לראות אותה, שחקן שדומה לטריסטאן טזארה אף חושב שהיא אומנותית כי לשיר עם עוצמת זיוף כו גדולה, ואף אחד לא מעז להגיד שום דבר על זיופה מקבל מימד אומנותי.

זה המקום של הקול ביחס לקול עצמו. הוא מזהה את זה. יש עוד כמה דברים כאלה, שטובים בסרט.

הפריצות של הממשי קשורות לדבר מה שקיים, אך קיים כצל של הסובייקט עצמו. לכן חווית הממשי נעשית על ידי סובייקט אל מול אובייקט, אובייקט *a*.

כל דבר מה שאתם רואים, מתקשר בצורה מסוימת לאובייקט *a* שמהווה סיבה לאיווי שלכם.

הנה מה שאפשר לומר כנגיעה ראשונה על המושג הממשי, על חווייתו היומיומית ומספר דוגמאות. למרות המורכבות רצוי לנסות להפוך אותם לנגישים. המושגים אינם לא נגישים. יש לנו נטייה שגוייה לסבך את ההבנה בגלל הרגלי חשיבה מוטעים ומושרשים, שמונעים מאתנו גישה לרגישותנו ולא מאפשרים לסובייקט שלנו להופיע ביחס לחוויה של המציאות בהקשר שלה לממשי.

אם יש מציאות, יש ממשי, אבל היות והמציאות היא הפנטזמה, ברגע שמופיע הממשי, המציאות מתמוטטת.

זהו האופן בו אפשר לגשת למושג הממשי עבור פגישה ראשונה, כי זה לא מושג שקל לדבר עליו.
